

VILÁG- TÖRTÉNET

A BÖLCSESZETTUDOMÁNYI KUTATÓKÖZPONT
TÖRTÉNETTUDOMÁNYI INTÉZETÉNEK FOLYÓIRATA

- **GYÖRKÖS ATTILA**
FRANCIA–MAGYAR DIPLOMÁCIAI KAPCSOLATOK (1499–1529)
- **BÁRÁNY ATTILA**
ROBERT WINGFIELD ANGOL KÖVET, A NÉMET-RÓMAI BIRODALOM
ÉS A MAGYAR KIRÁLYSÁG (1514–1515)
- **LAKATOS BÁLINT**
ANDREA DAL BURGO CSÁSZÁRI KÖVET
MAGYAR- ÉS CSEHORSZÁGI MISSZIÓJA (1521–1523)
- **MONOSTORI TIBOR**
EGER VÁRÁBÓL A NÁPOLYI KIRÁLYSÁGBA
- **SZEMLE**
BLÉNESI ÉVA, KRUPPA TAMÁS, NAGY KORNÉL, DINNYÉS PATRIK,
BALÁZS PÉTER ÍRÁSAI

VILÁGTÖRTÉNET
A Bölcsészettudományi Kutatóközpont
Történettudományi Intézetének folyóirata

Szerkesztők
Skorka Renáta (főszerkesztő)
Bíró László, Martí Tibor, Vámos Péter
(szerkesztők)

Szerkesztőbizottság
Glatz Ferenc (elnök), Borhi László, Erdődy Gábor,
Fischer Ferenc, Fodor Pál, Klaniczay Gábor,
Majoros István, Mihalik Béla Vilmos,
Pók Attila, Poór János

11. (43.) évfolyam 2021. 4.

TARTALOM

Követségek és szövetségek. A Magyar Királyság és a Német-római Birodalom a 16. század első felében (Péterfi Bence)	511
<i>Tanulmányok</i>	
Györkös Attila: Francia–magyar diplomáciai kapcsolatok (1499–1529)	517
Bárány Attila: Robert Wingfield angol követ, a Német-római Birodalom és a Magyar Királyság (1514–1515)	531
Lakatos Bálint: Andrea dal Burgo császári követ magyar- és csehországi missziója (1521–1523)	581
Monostori Tibor: Eger várából a Nápolyi Királyságba. Egy magyar gályarab szabadulása, szolgálatai és kérelme III. Ferdinánd császárhoz	629
<i>Szemle</i>	
Velence viharos vizeken (1499–1517) (Kruppa Tamás)	639
Bizánc és Róma uniós politikája és az örmény egyház (Nagy Kornél)	647
A történetírás a Kijevi és a Vlagyimir–szuzdali Ruszról (Dinnyés Patrik)	650
Tolerancia és intolerancia az újkori Európában (Balázs Péter)	652
Remények és veszélyek között (Blénesi Éva)	657

Jelen számunkat Péterfi Bence szerkesztette

GYÖRKÖS ATTILA*

Francia–magyar diplomáciai kapcsolatok (1499–1529)

TANULMÁNYOK

Jelen tanulmányunk célja, hogy összefoglaljuk és új perspektívából értelmezzük azokat a korábbi kutatásokat, amelyek a francia–magyar diplomáciai viszonyok Habsburg vonatkozásait érintették a késő középkorban, nevezetesen az 1499–1529 közötti években.¹ Munkánkban azt szeretnénk megvizsgálni, hogy a vonatkozó nemzetközi kapcsolatokban mennyire mutatható ki folyamatosság, beszélhetünk-e francia–magyar közös „Habsburg-politikáról”. A diplomáciai tárgyalások retorikája és realitása közötti viszonyt elemezve kíváncsiak vagyunk arra, hogy a szövegekben rejlő tartalom és a politikai szándék mennyiben felel meg egymásnak. Arra is kívánnunk térni, hogy a két állam, a Francia és a Magyar Királyság közötti követségek mennyiben szolgálták a kölcsönös katonai-politikai információszerezést egymás – egyébként oly távoli – országairól. Az említetteken kívül joggal merül fel még kérdésként, hogy mennyiben jellemezte ezeket a kapcsolatokat a kölcsönösség, s a két hatalom vajon egyaránt aktív résztvevője volt-e egy lehetséges szövetségi rendszer kialakításának. Volt-e Franciaországnak „magyarpolitikája”, vagy számára a Magyar Királyság csak egy szélesebb, közép-európai szövetségi konglomerátum részeként volt érdekes? Tekinthető-e egyáltalán politikai-katonai szövetségesnek a két állam?

Retorika és realitás: mi volt a kapcsolatok célja?

A késő középkori diplomáciában a retorika különösen fontos szerepet játszott. Számos olyan „nemzetközi” szerződés született, amely a hivatalos dokumentumokban olyan általános elveket fogalmazott meg, mint az „egyetemes béke”, az „örökös barátság” vagy – a korszaknak megfelelően – a pogány- vagy törökellenes összefogás.

Amikor VIII. Károly francia király (1483–1498) megtámadta a Nápolyi Királyságot 1494-ben, a Szentföldet felszabadító katonai akció előkészítésére hivat-

* A szerző a Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar Történelmi Intézetének habilitált docense (4032 Debrecen, Egyetem tér 1., gyorkos.attila@arts.unideb.hu). A tanulmány megírását támogatta a Debreceni Egyetem TKP2020-IKA-04 kutatási pályázata.

¹ Az időhatár megválasztását az indokolja, hogy a középkor végén a francia–magyar diplomáciai kapcsolatok 1499 után kaptak új lendületet, s az utolsó érdemi szerződést – Mohácson túlmutatólag – 1529-ben kötötték, miként arról alább is szólok.

kozott, valójában viszont a Valois-örökségnek tekintett Dél-Itáliát kívánta meghódítani. Hasonlóképpen, amikor 1499 februárjában Velence és a Francia Királyság „örök” szövetséget kötött, a pogányság Európából való kiűzése szerepelt a dokumentumokban.² Ezúttal nem pusztán csak retorikailag: 1499 nyarán a törökök ostrom alá vették a velencei fennhatóság alá tartozó Lepanto városát, amelynek sikertelen felmentésében 22 francia gálya is részt vett. Két évvel később – a középkori történelem egyik utolsó, nagyobb szabású keresztesnek tekintett hadjáratában – a franciák újabb húszerződésből álló hajóhadat küldtek Keletre, amely a rodoszi johannitákkal és a velenceiekkel egyesülve a Leszbosz szigetén fekvő Mütiléné városát kívánta felszabadítani.³ Mindez azonban nehezen felelteti, hogy a velencei-francia szövetség másik – ha nem is fontosabb, de biztosan sikeresebb – célja a Milánói Hercegség megszerzése és felosztása volt.

Az 1500-ban aláírt, majd két év múlva ratifikált francia–magyar szerződés elviekben szintén a török ellen köttetett meg. Eszerint a felek – beleértve a lengyel királyt is (akinek a követe felhatalmazás híján nem szignálta a szerződést) – örök szövetséget kötöttek a török ellen: „faciunt, firmant [...] ligam, unionem et confoederationem perpetuam ac omni aevo duraturam contra Turcos”.⁴ Ugyanakkor a franciák kívánságára I. Miksa német királyt (1493–1519) nem vették be a leendő szövetségesek körébe. Sőt a szerződés nem zárta ki annak a lehetőségét, hogy az elviekben a kereszténység védelmét szolgáló koalíció a török mellett más ellenféllel szemben („contra quoscunque”) is közösen lépjen fel, ha szükséges.⁵ A Habsburg-ellenes szándék kevésbé kitapintható, de a szerződés abban az időben jött létre, amikor a franciák átmenetileg kiszorultak Milánóból, és az I. Miksa által támogatott Lodovico Sforza milánói herceg (1494–1500) rövid időre hazatérhetett.⁶ Úgy tűnik, hogy francia részről a Habsburgok keleti sarokba szorítása lehetett a szándék.

Az 1508. évi Velence-ellenes cambrai-i liga tartalmáról a kortárs Guicciardini így írt: „[a szerződő feleknek – Gy. A.] közös óhajuk háborút indítani Krisztus nevének ellenségei ellen” – később viszont így folytatta: „de ezt akadályozza az, hogy a becsvágytól hajtott velenceiek elfoglalták az Egyház földjeit”.⁷ A liga, amely a korszak nagyhatalmait, a Német-római Birodalmat, Franciaországot, a Spanyol Királyságot, a Szentszékét és az itáliai kisállamokat tömörítette, valójában Velence feltételezett túlhatalma ellen irányult, 1510-ben pedig ugyanezen célból kívánta a Magyar Királyságot is bevonni a koalícióba.

Amikor 1522 telén Antonio Rincón I. Ferenc (1515–1547) megbízatásából – magyarországi tájékozódása után – Lengyelországba érkezett, a követ az alábbi szavakkal indokolta egy lehetséges francia–lengyel–magyar szövetség megkötését: „Ő [I. Ferenc – Gy. A.] mint a kereszténység feje sajnálkozik a török veszély miatt,

2 Pélassier, 1893. 471–472.

3 Baumgartner, 1996. 124–125.

4 Eredetije: Archives nationales de France, Paris, J 458. No. 11. Elavult, de egyetlen kiadása: Léonard, 1693. I. 427.

5 A szerződés diplomáciatörténeti értékelését lásd: Györkös, 2016. 22–27.

6 Autrand–Bély–Contamine–Lentz, 2007. 164.

7 Guicciardini, 1990. 129.

amely a keresztény respublikát és főként a Magyar Királyságot fenyegeti.”⁸ Rincón arra próbálta rávenni a magyar főurakat (Lajos király ekkor éppen Csehországban tartózkodott) és I. Zsigmond lengyel királyt (1506–1548), hogy formáljanak közös Habsburg-ellenes szövetséget. „[A francia király – Gy. A.] figyelmezteti azokra az ármánykodásokra és csalásokra [a lengyel uralkodót – Gy. A.], amelyeket a két testvér, vagyis Károly és Ferdinánd egymással sző [traktál a szöveg megfogalmazása szerint – Gy. A.]”⁹

Az idők változását jelzi, hogy a Szapolyai Jánossal kötött, francia részről 1528. október 23-án aláírt¹⁰ fontainebleau-i szerződésben I. Ferenc bár egy kötelező (nek vélt) félmondatban használja a korábbi retorikai elemeket, amelyek szerint az „egyetemes béke” és a „hit védelme” mozgatja („quod ob bonum pacis universalis totius Christianitatis et deffensionis fidei”), a szerződés mégis egyértelmű: a Habsburgok elleni összefogásról van szó. Eszerint Szapolyai János minden erejével Ferdinánd „cseh király” ellen fog küzdeni, mindaddig, amíg Ferenc vissza nem kapja a spanyol udvarban fogságban tartott fiait.¹¹ Ferenc két fia, az ifjabbik Ferenc trónörökös és Henrik (a későbbi II. Henrik, 1547–1559) az 1526. évi madridi szerződést követően kerültek spanyol fogságba zálogként, míg apjuk nem teljesíti a megállapodásban foglalt vállalásait. Sohasem teljesítette. Gyermekei azonban az 1529. augusztus 3-i, úgynevezett „hölgyek békéje” után kiszabadultak – igaz, kétmillió arany écu váltságdíj ellenében.¹²

A fentiek miatt tartom nagyon szellemesnek Kosáry Domonkos megjegyzését, aki szerint: „Az egykorú európai diplomácia (...) jellemzője az volt, hogy bármit akart, a legtöbbször a török veszélyt, a pogány elleni keresztény összefogás szükségességét emlegette. Innen régebbi, naivabb szerzőink kissé indignált, szemrehányó csodálkozása, hogy Magyarországot végül mégis magára hagyták. A valóságban azonban a mindinkább pusztá frázissá silányuló szólamok hivatása rendszerint csak az volt, hogy a morális igazolás látszatát kölcsönözzék egészen más célú akcióiknak.”¹³

8 Antonio Rincón levele Bonnivét admirálisnak, a Milánói Hercegség francia kormányzójának, Velence, 1523. április 4. (Archives nationales de France, J 964. No. 20.) Magyar nyelvű kiadása: Tímár, 2021. 20.

9 Tímár Csenge fordítása. Tímár, 2021. 20.

10 A szakirodalomban valamiért október 28. szerepel, pedig a dokumentum dátuma világosan kiderül: „le XXIIIe jour d’octobre”. Archives nationales de France, Paris, J 995 A. No. 18. 1529. szeptember 1.

11 „Item dictus orator regis Hungarie ex parte sui regis promittit se omni posse et conatu gesturum omnes inimicias et bella cum Ferdinando rege Bohemie, non parcendo expensis et proprie persone, donec et quousque rex Christianissimus habuerit et recuperaverit serenissimos filios suos nunc obsides in Hispania apud Carolum, designatum cesarem [...]” Archives nationales de France, Paris, J 995 A. No. 18. 1529. szeptember 1.

12 A „hölgyek békéje” 1529. augusztus 5-én kötöttetett, és lezárta egy újabb Valois–Habsburg-konfliktust. Nevét onnan kapta, hogy a tárgyalásokon I. Ferenc anyja, Savoyai Lujza, illetve V. Károly nagynénje, Habsburg Margit (akik egyébként sógornők voltak) tárgyalták meg a békefeltételeket. Autrand–Bély–Contamine–Lentz, 2007. 215.

13 Kosáry, 1978. 12.

Folytonosság vagy alkalmi jelleg a francia–magyar diplomáciai viszonyokban?

Első pillantásra a késő középkori francia–magyar diplomáciai kapcsolatok inkább alkalminak, mintsem folyamatosnak tűnnek. A kép nem csalóka, ugyanakkor a viszonyrendszer mégsem nélkülozi a szabályszerűséget, hiszen mindig is a nyugat-európai politika határozta meg a két monarchia kapcsolatait. V. László (1440–1457) idején a Burgundia elleni együttes fellépés igénye, Mátyás (1458–1490) alatt leginkább a Habsburgokkal való közös viszály (főként 1477, azaz az önálló Burgundi Hercegség megszűnése után) vagy éppen a francia fogságban lévő Dzsém török trónkövetelő kiadatásának – egyébként sikertelen – ügye.¹⁴ Alkalmi érdekkapcsolatokról és semmiképpen nem stabil értékkapcsolatokról beszélhetünk.

Mátyás halála (1490), az azt követő trónviszály és a Jagelló-dinasztia berendezkedésének korai időszaka nem keltette fel a franciák figyelmét, akik ráadásul ekkor már az 1494-től kezdődő itáliai „kalandot” készítették elő, s diplomáciai aktivitásukat a nyugati államok semlegességének biztosítása kötötte le.¹⁵ Miután azonban a közép-európai térséghez közelebb álló Milánó vált a francia törekvések célpontjává – XII. Lajos király (1498–1515) nagyanyja jogán követelte magának a hercegi trónt –, régióink ismét felkerült a francia diplomáciai térképre. 1499–1500-ban Lajos csak nehezen tudta stabilizálni hatalmát a meghódított Lombardiában, így előbb Velenccével (1499), majd a Magyar és Lengyel Királysággal igyekezett szövetséget kötni (1500). Ebben megjelenhettek ugyan a törökellenes „egyetemes szövetség” elemei is, ahogy azt fentebb láttuk, de nem ez volt a legfontosabb. A cél egyértelműen a Habsburgokra való nyomásgyakorlás volt, egyfajta korai *entente cordiale*-lal sarokba szorítani Miksa törekvéseit. A Jagelló-szövetség annyira fontos volt XII. Lajos számára, hogy távoli rokonát, Foix-Candale-i Annát is feleségül kínálta a még gyermektelen, de már nem fiatal II. Ulászló magyar és cseh király (1471/1490–1516) számára. A házasság 1502. szeptember 29-én kötött meg,¹⁶ és a sporadikus adatok ellenére is úgy tűnik, hogy ettől kezdve a Valois-dinasztia rokonként és főleg szövetségesként kezelte a Jagellókat.

A házaspár minden adat szerint szerelmi kapcsolatban élt.¹⁷ Házasságuk megkötése után tíz hónappal, 1503 júliusában született meg leányuk, Anna,¹⁸ aminek hírére még csupán levélváltás történt a két uralkodó közt, de 1506-ban, az ifjú Lajos (a későbbi II. Lajos, 1516–1526) világra jövételekor már francia követség érkezett. A gyermekek névválasztása sem véletlen. Annát nem az édesanyjáról, hanem a francia királynéről, Bretagne-i Annáról nevezték el, míg a Lajos név XII. Lajos

14 Györkös, 2015. 61–78.

15 Autrand–Bély–Contamine–Lentz, 2007. 162.

16 Györkös, 2016. 60–64.

17 Pierre Choque herold levele 1502 decemberéből: „A király nagyon szereti a királynét”; Johannes Capellanus levele Aldus Manutius velencei nyomdásznak ugyancsak 1502 decemberéből: „Olyan nagy a szerelem közötté és a király között, hogy ennél hevesebb már nem is lehetne, annyira, hogy mindketten boldognak tartják magukat a sorsuk miatt.” Mindkét esetre: Györkös, 2016. 76–77.

18 Foix-Candale-i Anna és Ulászló 1502. szeptember 29-én házasodtak össze, Jagelló Anna pedig 1503. július 23-án született.

után származott. A gyermekek születését kísérő francia érdeklődés a dinasztikus kapcsolatrendszernek köszönhető, és akár egyfajta rokoni családlátogatásnak is tekinthető, de nem szabad elfelednünk, hogy ebben az időben folytak tárgyalások I. Miksa és XII. Lajos között a milánói hercegi cím elismertetésével kapcsolatban. Bár a francia uralkodó a fegyverek jogán lett Lombardia ura, beiktatása a császártól függött. 1501 és 1505 között három szerződésben (Trento, Blois, Hagenau) próbálták rendezni a kényes viszonyt, s XII. Lajos 100 000 arany *écu*-t, illetve kiskorú Klaudia lányát ajánlotta fel a még szintén gyermek Habsburg Károly (a leendő V. Károly) számára.¹⁹ A szerződések megkötöttek, de egyik sem lépett életbe, így a magyar kapcsolat továbbra is kiemelt jelentőségű maradt. 1506-ban pedig, a rövid Habsburg–magyar háború idején a francia követek érdeklődése a családi kapcsolatokon túl a keleti erőviszonyok felmérését is szolgálta, ahogy arról az alábbiakban még szólni fogok.²⁰

Nem tudni, hogy az 1506 nyarán Magyarországra érkező követeknek volt-e tudomásuk az ugyanezen év március 27-én megkötött Jagelló–Habsburg házassági „előszerződésről”, amelyet Foix-Candale-i Anna külön oklevélben erősített meg.²¹ A királyné július 26-án halt meg gyermekágyi lázban, s a francia követek ugyanúgy részt vehettek a temetésén, mint ahogy hírt adhattak arról, hogy II. Ulászlónak fiúörököse született.²²

Mindenesetre a kapcsolatok ezután sem szakadtak meg. 1507. november 23-án magyar követség járt a francia udvarban, ismeretlen összetétellel és céllal.²³ Jómagam megkockáztatom, hogy a küldöttek a gyermek II. Lajos magyarországi koronázását jelentették be a francia uralkodó számára. Akárhogyan is történt, az bizonyos, hogy a kis Lajos 1508. június 4-én, Fehérváron megrendezett magyar királlyá koronázásán Louis Hélie személyében francia küldött is részt vett. Louis Hélie – másként Luigi Eliano –, a milánói származású, francia szolgálatban álló diplomata²⁴ nem először és nem is utoljára járt Magyarországon. A korábban említett 1503. évi levélváltás során is ő volt a francia küldött,²⁵ mint ahogy 1510-ben a cambrai-i ligával kapcsolatos tárgyalások alkalmával is ő felelt azért, hogy a magyar udvart meggyőzzék a Velence elleni háborúba való belépésről.²⁶

A cambrai-i liga 1508. december 10-én kötött meg, miután a Velencei Köztársaság határvitába keveredett szomszédjaival (a Francia Királysággal, a Birodalommal és a Pápai Állammal). Résztvevői a korszak nagyhatalmai voltak, amelyek ideiglenesen félretették egymás közötti ellentéteiket: Spanyolország, Franciaország, a Német-római Birodalom, II. Gyula pápa (1503–1513), néhány itáliai kisállam (Ferrara, Mantova) szövetekezett a Signoria ellen. Bár a francia haderő

19 Le Fur, 2001. 68–74.

20 Györkös, 2013. 57–66.

21 DF 287 383.

22 Györkös, 2013. 63.

23 Lakatos, 2020. 316. Köszönöm Lakatos Bálintnak, hogy felhívta a figyelmemet erre az adatra.

24 Származását feltárta Lakatos, 2011. 225. 18. jegyz.

25 Le Roux de Lincy, 1861. III. 81–84.

26 Lakatos, 2011.

Agnadellónál megverte a velencei seregeket 1509-ben, a Köztársaságot nem sikerült térdre kényszeríteni. 1510-ben ezért érkezett Magyarországra egy német–francia követség, amely igyekezett rábírní II. Ulászlót, hogy csatlakozzon a koalícióhoz, cserébe a még Zsigmond alatt elveszített Dalmáciáért.²⁷ A tárgyalásokról két beszámoló van: a Budán tartózkodó velencei követé és a német diplomatáké.

A kérdés megítélését illetően a hagyományos történetírás korábban Fraknoi Vilmos munkájából merített, aki csak a velencei követ, Pietro Pasqualino jelentései nyomán mutatta be a tárgyalásokat, s ennek eredményeképpen nagyon elmarasztaló képet festett a magyar diplomácia színvonaláról. Szerinte a követ lefizette a mértékadó nagyurakat, így az ország nem lépett hadba Velencével, s nem is szerezte vissza Dalmáciát. Lakatos Bálint nemrégiben felfedezte a tárgyalásokon jelen lévő német küldöttek beszámolóit,²⁸ amelyek árnyalják az események megítélését. A németek a tárgyalások sikertelenségét a francia követre, Hélie-re hárították, aki – beszámolóik szerint – agresszív módon, a magyar belpolitika orientációit nem ismerve – „elefántként a porcelánboltban” – próbálta rábírní a magyar vezetőket a Velence elleni háborúra.

Ahogy azt korábban említettem, Hélie ezt megelőzően már kétszer tárgyalt Magyarországon, nem volt számára teljesen ismeretlen a közeg, amelyben működnie kellett, így viselkedését árnyaltabban érdemes megítélni. Kétségtelenül vehemens ember lehetett („all’italiana”), de valószínűleg nem ez volt vele az igazi probléma, hanem az, hogy a magyar elit nem akart háborúba keveredni Velencével, így keresték a kifogásokat – akár személyét illetően is. A magyar király nehéz helyzetbe került: az ajánlat (Dalmácia visszaszerzése) kecsegtető volt ugyan, de egy Habsburg–Valois-szövetséggel Ulászló az egyik legfontosabb partnerét veszítette volna el a török elleni küzdelemben, Velence ugyanis évtizedek óta jelentős összegekkel támogatta a déli végvárok fenntartását. Klasszikus diplomáciai időhúzásra került tehát sor: magyar részről úgy találták, hogy a követek megbízólevelei nem hatalmazzák fel őket semmilyen szerződés-kötésre, így udvariasan hazaküldték mind a németeket, mind a franciákat. Ebben az esetben a magyar „be nem avatkozási politika” szerencsésnek bizonyult: nem került sor kenyértörésre sem Velencével, sem a Birodalommal, sem pedig Franciaországgal. A döntés annál is inkább bölcsességre utalt, mert a nemzetközi politikai helyzet gyorsan átalakult.

Alig egy évvel később ugyanis merőben más viszonyokkal találkozunk: II. Gyula pápa – megrettenve a franciák itáliai megerősödésétől – kibékült Velencével, majd 1511 októberében létrehozta a Szent Ligát immáron a franciák itáliai kiűzésére. Ehhez csatlakozott Miksa, a Spanyol Királyság, sőt még VIII. Henrik (1509–1547) Angliája is. Bő két éven belül tehát gyakorlatilag ugyanazokkal a szereplőkkel, de két teljesen eltérő célú koalíció jött létre.²⁹

Miután Habsburg Károly spanyol királyt (1516–1556) római királlyá választották (1519), a nemzetközi politikában újabb feszültséggóc alakult ki: a Valois-k és

27 Györkös, 2020. 127.

28 Lakatos, 2011. 224.

29 Györkös, 2020. 127.

a Habsburgok között sorban robbantak ki a fegyveres konfliktusok: Németalföld déli részén és Navarrában 1521-ben, Lombardiában a rá következő évben. Az itáliai francia jelenlét komolyan sérült akkor, amikor I. Ferenc csapatai 1522 áprilisában Bicoccánál alulmaradtak a csatatéren a Habsburg csapatokkal szemben, így ki kellett üríteniük a tartományt. Ezt követte az angol uralkodó, VIII. Henrik hadjárata az északfrancia tartományok ellen.³⁰

Ez a politikai helyzet készítette I. Ferencet arra, hogy ismét megpróbálja a Habsburgok hátában szövetségeseket nyerni magának. 1522-ben Magyarországra küldte a fentebb már idézett Antonio Rincónt, a francia szolgálatban álló spanyol renegátot, hogy tárgyaljon a magyar királlyal és néhány jelentősebb báróval egy jövődöbéli, Habsburg-ellenes francia–magyar szövetségről. Mivel II. Lajos ekkor éppen Csehországban tartózkodott,³¹ Rincónnak meg kellett elégednie Bornemissza János budai várnaggyal és Szatmári György esztergomi érsekkel.³² Tárgyalásaik szívélyes szavak mellett, de a kölcsönös bizalmatlanság jegyében zajlottak. Rincón ezután Lengyelországba utazott, ahol I. Zsigmonddal is kapcsolatba lépett, szintén érdemi siker nélkül. Legszívélyesebben talán Szapolyai János erdélyi vajda fogadta 1523 elején, aki így fogalmazott: „Jól tudom, és nem új dolog, hogy az Ausztriai-ház, ha tud, tönkre akar tenni engem.”³³

Ennek a diplomáciai kapcsolatfelvételnek számos tanúsága maradt a franciák számára. Az első, hogy a magyar bárók zöme nem kívánt szakítani II. Lajos Habsburg-barát politikájával, másrészt viszont az is, hogy Szapolyai megnyerhető szövetséges. Ez utóbbi felismerés Mohács után vált igazán fontossá. Rincón, aki ekkoriban vált Ferenc király „keleti ágensévé”,³⁴ 1527 nyarán visszatért Magyarországra. Megpróbálta Szapolyait bevonni az 1526 májusában kötött nyugati Habsburg-ellenes szövetségbe, a cognaci ligába. A tárgyalások azonban elhúzódtak, s bár ősszel Rincón ismét járt a lengyel udvarban, Zsigmondot sem tudta meggyőzni egy közös kelet-európai Habsburg-ellenes összefogásról. Noha a már korábban említett fontainebleau-i szerződés (francia részről 1528. október 23-án írták alá, magyar részről 1529. szeptember 1-jén ellenjegyezték)³⁵ formálisan szövetségi kapcsolatot teremtett I. Ferenc és János között, ennek egyetlen, magyar szempontból konkrét eredménye az a 20 000 arany écu („scuta Gallica in auro”) pénzügyi támogatás volt, amelyet ugyancsak Rincón követ hozott Magyarországra.³⁶

30 Ridley, 2002 136–141.

31 C. Tóth, 2012. 83–95.

32 Személyükről lásd: C. Tóth–Horváth–Neumann–Pálosfalvi, 2017. 128., illetve 29.

33 Tímár Csenge fordítása. Tímár, 2021. 30.

34 Magyar- és lengyelországi küldetése mellett leginkább Isztambulban járt követként. Poumarède, 2010. 7–44.

35 Archives nationales de France, Paris, J 995 A. No. 18. 1529. szeptember 1.

36 Archives nationales de France, Paris, J 995. No. 28. 1529. szeptember 8.

Diplomácia és hírszerzés

A korszak diplomatáinak egyik legfőbb feladata a fogadó ország politikai-katonai-anyagi helyzetéről való információszerzés volt. Ennek klasszikus esete a velencei állandó követek tevékenysége, akik nemcsak napi-heti rendszerességgel írtak állomás-helyük fontosnak vélt eseményeiről, de küldetésük végeztével hosszabb, összefoglaló beszámolót is készítettek az adott ország állapotáról (*relazione*).³⁷ A francia-magyar kapcsolatokban is láthatunk példákat a diplomácia és a hírszerzés összekapcsolódására.

Miután Pierre Choque herold, Anna magyar királyné kísérője és útjának krónikása megírta, hogy milyen úton-módon került a francia grófnő a magyar udvarba, és milyen szertartásrend szerint vált II. Ulászló feleségévé, maga is kötelességének érezte, hogy rövid összefoglalást adjon a Magyar Királyság helyzetéről. Ami a politikai-katonai információkat illeti, a szerző röviden fogalmaz: „A királyság hatalma három részre oszlik: az első a királyé, a nemessége és a szabad városoké, a második a főpapoké, a harmadik a hercegeké, grófoké és báróké. Mindannyiuk kötelessége vazallusaik száma szerint katonát állítani, nevezetesen egy lovaszt húsz lakos után.” Majd később: „Az a szokásuk, hogy amikor a király személyesen vonul a törökök ellen, minden fegyverforgató személy önként vele tart. Ezt a nemzetet félik legjobban a törökök, mert jó és merész harcosok. Hozzászoktak ahhoz, hogy három-négy hónapot a mezőn, ágy nélkül, mindössze sátorban töltsenek, amit mindenki, legyen az herceg, avagy báró, magával hordoz, ahogyan Corvin hercegnél láttuk utazásunk során. A királyságnak több alávetett tartománya van, Horvátország, Szlavónia, a Dalmát Királyság és Erdély. A királyságban szabad városok, arany- és ezüstmányák vannak.”³⁸ Choque az ország gazdasági állapotáról is hírt kívánt adni megbízóinak, XII. Lajos királynak és feleségének, Bretagne-i Anna királynénak. (Choque hivatalosan a királyné heroldja volt.) Ezen részletek elemzésekor szerencsések vagyunk, mert rendelkezünk kontrollforrásokkal: a velencei követek beszámolóira támaszkodhatunk.

A magyar-francia szövetségi szerződés 1500. július 14-i aláírása és Anna 1502. szeptemberi magyarországi megérkezése között több velencei diplomata is megfordult hazánkban. Közülük kettőnek ismerjük szöveg szerint a magyar állapotokról szóló – már otthon, a velencei Signoria előtt elhangzott – záró beszámolóját. Az első, Francesco della Giudecca követségi titkárként szolgált az 1500. évi szerződés aláírásának pillanatában, míg a másik, Sebastiano Giustiniani 1502-ben jelen volt Anna ünnepségein, így találkozott is Pierre Choque-kal.

A francia herold magyarországi viszonyokat elemző beszámolója inkább az akkor már nem Magyarországon tartózkodó Giudecca elbeszéléséhez hasonlít, helyenként szinte szó szerint. Ennek szemléltetésére legyen elég az alábbi szövegösszehasonlítás:

37 Ennek magyar vonatkozásairól lásd: Balogh, 1929.

38 Györkös, 2016. 164.

„A királynak nincs nagy jövedelme a rendes adókból, de minden évben rendkívüli adót vet ki az egész királyságra, nevezetesen egy dukátot portánként, s legalább háromszázezer porta van az országban. A magyarok ezt a rendkívüli adót *dicának* nevezik. Ha a király komolyabb háborút vezetne a törökök ellen, portánként három vagy négy dukátot is beszedhetne, ahogy azt Mátyás király tette korábban.”

(Choque, 1502)³⁹

„Ami a király jövedelmét illeti, az a rendes bevételeket figyelembe véve nem sok, ellenben a *dichának* nevezett adó, amely tűzhelyenként egy dukát, igen tekintélyes, mivel háromszázötvenezer tűzhely van a királyságban. Mátyás király ezt háromszor és négyszer is kivetette évenként.”

(Giudecca, 1500)⁴⁰

Függetlenül a beszámolók valóságtartalmától, mindkét szöveg a magyar király adóbevételeiről szól. Giudecca szerint az országban 350 ezer tűzhely („fuogi”) van, s Ulászló portánként egy dukát rendkívüli adót hajt be, de Mátyás ennek a három-négyszeresét is beszedte. Choque teljesen ez alapján fogalmazta meg saját jelentését: bár szerinte az országban „legalább háromszázezer porta van”,⁴¹ a szokásosnak is tekinthető rendkívüli adót akár meg is háromszorozhatná-négyszeresezhetné Ulászló egy esetleges törökellenes konfliktus esetén, ahogy azt Mátyás is tette.

Choque és Giustiniani bizonyosan találkoztak az esküvői és koronázási ünnepségeken, a herold mégsem az ő véleményét osztotta meg írásában, hanem Giudecca korábbi s jóval optimistább álláspontját rögzítette. Ennek okát nem tudni. Giudecca, aki csupán szűk nyolc hónapot töltött a budai udvarban (1499. szeptember – 1500. április), esetleg nem tudott alaposan tájékozódni, így felült a hazai propagandának, amely a magyar király jövedelmeit a valósnál nagyobbak mutatta. Talán Choque is ezeket az optimista hangokat hallotta magyarországi tartózkodása alatt?

Amikor 1506 nyarán, a rövid Habsburg–magyar háború idején Miksához és Ulászlóhoz is francia küldöttségek érkeztek, az akkori követek érezhetően igyekeztek alaposabban felmérni a két ellentétes fél katonai képességeit. Az Ausztriában tárgyaló delegáció eredeti célja az volt, hogy magyarázatot adjon arra, XII. Lajos miért mondta fel 1505-ben a Habsburgokkal kötött korábbi dinasztikus megállapodást, amelyben lányát, Valois Klaudiát Habsburg Károlynak ajánlotta, s ugyanakkor megpróbálja elérni, hogy Miksa mégis iktassa be őt, azaz Lajost a milánói hercegségbe. Gyakorlatilag lehetetlen vállalkozást kellett teljesítenie.⁴² A feladatra

39 „Le roy n’a pas grant revenu de deniers ordinaires, mais il prent subside chacun an sur tout son royaume, c’est assavoir ung ducat pour maison et y a bien troys centz mil maisons. Et les Hongres nomment ledit subside *dica*. Si le roy faisoit bonne guerre contre les Turcs, il pourroit avoir pour maison troys ou quatre ducatz l’an, comme avoit le roy Mathias.” Az eredeti francia szöveg: Györkös, 2016. 148. Fordítása: uo. 164.

40 „Di la intrada di quel re, è pocha l’ordinario, ma le *diche* mette, ch’è un ducato per fuogo, è assai, per esser 350 milia fuogi nel regno; e re Mathias ne meterà tre e quatro a l’anno.” Balogh, 1929. I. o. Balogh István fordítását átdolgoztam és igyekeztem közelíteni az eredeti szöveghez.

41 Kubinyi András részletesen foglalkozott a Jagelló-korszak adóbevételeivel. Ennek részletezésére itt most nem térnénk ki, legyen elég annyi, hogy szerinte az országban körülbelül 280 000 jobbágyporta volt – ez Choque állításához közelít inkább. Kubinyi, 2007a. 223–224., illetve 2007b. 238–240. Újabbán a Jagelló-kori bevételekről lásd: C. Tóth, 2016. 83–148.

42 *Chroniques de Louis XII.* 1895. IV. 59–60.

egy tapasztalt és nagy jövő előtt álló politikust választott ki a francia uralkodó: François Rochechouart, Toulouse sénéchalja vezette a tárgyalásokat, aki később, 1508-tól a francia kézen lévő Genova kormányzója lett.⁴³ Az Ausztriában hosszú időt eltöltő – és hetekig az állandóan vándorló császári udvart kereső – francia delegáció figyelemmel kísérte az éppen ekkor zajló háborút. Az utazás krónikása, Jean d’Auton eléggé megvetően írt a Magyarországgal hadban álló osztrák csapatok állapotáról: „A római király [I. Miksa – Gy. A.] alakoskodott és egyáltalán nem beszélt a mondott követekkel, hogy azok ne juthassanak el őhozzá, ne lássák, és ne ismerhessék meg haderejét, amely annyira szegényes és rendezetlen volt, hogy a franciáknak a világ minden kincséért sem mutatta volna meg, mivel emberei nagyon kevesen voltak és olyan mezítelenek, mint az arabok.”⁴⁴ A szöveg alapján szinte a modern hírszerzés és elhárítás küzdelmét vélhetjük felfedezni, hogyan próbálta Miksa elrejteti hadseregének gyengeségeit a kíváncsi ellenfél szemei elől.

Azt, hogy XII. Lajost élénken érdekelték a magyar–osztrák ügyek, onnan is tudjuk, hogy a francia udvarba delegált velencei követ, Alvise Mocenigo 1506. június 29-én információkat kért számára a Signoriától a kérdést illetően.⁴⁵ Az uralkodó nyilván nem bánta volna, ha a Habsburgok felsülnek a magyarokkal szemben: amikor Lajos király tudomást szerzett arról, hogy Miksa nagy (de számunkra nem ismert) vereséget szenvedett a magyaroktól, örömét fejezte ki a velencei követ előtt.⁴⁶

A másik francia delegáció, amelyet a korábbi velencei követ, Accurse Mainier vezetett, azzal a feladattal érkezett Magyarországra, hogy az újabb Jagelló-utód megszületésekor jelen legyen. Annak, hogy fiú jött világra, XII. Lajos legalább annyira örült, mint II. Ulászló, mivel a Jagellók dinasztikus folytonossága Közép-Európában stabil ellensúlyt jelentett számára a Habsburgokkal szemben. A francia követek nem érték oda az örömteli eseményre, de 1506. szeptember 4-én a gyermekágyi lázban elhunyt Anna királyné temetésén már részt vettek, és hírt adtak a trónörökös, Lajos megszületéséről.⁴⁷ Mainier hazafelé tartva magyarországi küldetéséből, 1506. október 11-én beszámolt útjáról a velencei Tízek Tanácsa előtt. Úgy tűnik, hogy számára nem volt egyértelmű, hogy ki nyerte meg a nyári Habsburg–magyar háborút, mivel ő is a magyar sikereket ecsetelte és az osztrák csapatok felkészültségét szapultta.⁴⁸

43 Le Fur, 2001. 209.

44 „...Roy des Rommains, lequel faisoit toutes ses dissimulations et esloing de parler ausditz ambassadeurs, affin qu’il n’allassent par devers luy et qu’ilz n’eussent veue et cognoissance de l’armée, qu’il avoit tant pouvre et desordonnée que a iceulx François ne l’eust voulu monstrier pour chose du monde; car ses gens estoyent a peu de nombre et nudz comme Arabbes.” *Chroniques de Louis XII.* 1895. IV. 54–55.

45 „...per communicarli li sumarii di Elemania et Hongaria”. Tours, 1506. június 29. Sanuto, 1881. VI. 361.

46 „Item, che essendo col re, soa majestà disse aver nova di una gran rota ebbe Maximiano da’hongari, e tutti mostrò alegra.” Mocenigo jelentése 1506. augusztus 1. Sanuto, 1881. VI. 385.

47 „Di li exequii fati a la raina, dove erano li oratori, tra li quali domino Accursio, orator dil re di Franza.” Gian Francesco di Beneti titkár jelentése Magyarországról, 1506. szeptember 4. Sanuto, 1881. VI. 410–411.

48 „Prima domino Acursio disse, che erano stati in Hongaria, con commission di tratar pace col re di romani e quel re, et alegrarsi con la raina dil fiol nato. Et in itinere trovano la raina esse morta, et la pace fata, conveneno mutar proposito; et che hongari non stima l’imperator, et li ha brusato 200 ville, et fino nel borgo di Viena, quando si tratava acordo.” [...] „à visto le zente dil re di romani discalze e povere.” Velenice, 1506. október 11. Sanuto, 1881. VI. 445.

Ugyanilyen hírszerzői tevékenységet láthatunk 1522–1523 során, amikor Rincón francia követ Magyarországon és Lengyelországban tartózkodott. Jómaga nem foglalkozott az államok anyagi helyzetének elemzésével, de jelentésének végén igyekezett arra biztatni Bonnivet admirálist, a Milánói Hercegség francia kormányzóját, hogy bizzon a lengyelek, magyarok és csehek jelentős katonai erejében. Sajnos ez a szövegrész csak nehezen olvasható, de értelme így is kivehető.⁴⁹ Küldetésének legfontosabb eredménye mégis csak az volt, hogy felismerte: Szapolyai vajdában Habsburg-ellenes arisztokratát talált. Négy évvel később ezt az információt a franciák igyekeztek is kihasználni és szövetségre léptek János királlyal.

Befejezés gyanánt: Magyarország, a vonakodó szövetséges

A középkor végére látványosan megszorodtak a francia–magyar kapcsolatokról szóló adatok. Ez nyilván nem független a forrásmegmaradás természetétől, de azt gondoljuk, hogy Foix-Candale-i Anna királynévá válása is elősegítette a viszonyrendszer elmélyülését. De vajon a két monarchia valós szövetségi rendszert alakított-e ki egymással? Valójában a diplomáciai érintkezéseket erősen egyoldalúnak találtuk, s a fentebb vázolt adatok szerint a francia fél volt ebben aktívabb. A török-ellenes összefogás nemes eszménye megjelent ugyan a szerződésekben, de úgy tűnik, hogy ezt a magyar udvarban sem gondolták komolyan. Ideje leszámolni a „nemzetközi segítséget hiába váró, magára maradt szerencsétlen Magyarország” képzetével. A török veszély árnyékában élő Magyar Királyság egyben a nyugat-európai politikai élet részének is érezte magát, cselekedeteit pedig ez a kettősség határozta meg. Kapcsolati hálójában ugyanakkor Franciaország valóban távoli térségnek számított. II. Ulászló örült, amikor Anna királyné személyében fiatal és termékeny feleséget kapott, akinek révén biztosítani tudta a dinasztia továbbélését. A Magyar Királyság érdekei viszont nem kívánták, hogy az ország túlzottan bevonódjon az itáliai háborúkba vagy általánosságban is a Valois–Habsburg-ellentétbe.

1500-ban a francia király lépett fel kezdeményezőként és kínált II. Ulászlónak szövetséget. Ekkor talán még lehetett abban reménykedni, hogy velencei mintára a franciák akár katonai, akár pénzügyi segítséget nyújthatnak. A tárgyalások alatt kiderült, hogy ez hiú ábránd marad. Amikor 1510-ben, a cambrai-i liga háborúja idején újabb követség érkezett, már sokkal egyértelműbben látszott: a Magyar Királyság érdeke az, hogy kimaradjon a kínos és teljesen értelmetlen kalandból. Nem akarta megsérteni sem a hagyományos velencei, sem pedig az újdonsült birodalmi és francia szövetségeseit, ezért az időhúzás mellett döntött. 1522-ben újfent a franciák kezdeményezték a Habsburg-ellenes szövetséget, amelyre a válasz ismét csak a szokásos udvarias kitérő válasz volt. II. Lajos nem tartózkodott az országban, így báróira maradt Rincón követ semlegesítése. Bornemissza János, bár szóban tá-

⁴⁹ Bourilly, 1900. 41.

mogatásáról biztosította a követet, gyakorlatilag másnap jelentette a megbeszélés tárgyát a Habsburgoknak.⁵⁰

A francia diplomáciai hadműveletek egyetlen sikereként a Szapolyai Jánossal megkötött ismeretséget lehet elkönyvelni, aki 1523-ban még csak szóban támogatta a franciák Habsburg-ellenes törekvéseit, néhány évvel később – az események nyilvánvaló fordulata révén – azonban tényleges szövetségre is lépett I. Ferenc királlyal.

Azt is érdemes figyelembe venni, hogy a francia diplomácia nem pusztán Magyarországon vagy a magyar–cseh perszónálunióban látta a Habsburgok lehetséges keleti ellensúlyát. Az 1500. évi szerződésbe be kívánták venni a lengyeleket is, ami „technikai okok” (a követek említett felhatalmazásának hiánya) miatt végül elmaradt. Rincón magyarországi küldöttségeit mindig összekötötte a lengyel uralkodó meglátogatásával is. Így történt ez 1522–1523-ban és 1527-ben is (ráadásul 1524-ben egy önálló látogatáson igyekezett – sikertelenül – dinasztikus kapcsolatot létrehozni a Valois-ház és a Jagellók lengyel–litván ága között).⁵¹

Értékelésünk szerint a franciák azonban nem ismerték eléggé a régiót és annak sajátosságait. „Jagelló Közép-Európában” gondolkodtak,⁵² nem pedig sajátos érdekekkel és problémákkal rendelkező önálló monarchiákban. Szövetségekötési próbálkozásaik ezért nem jártak számukra tartós külpolitikai sikerrel. Igaz, térségünk sem gazdagodott egy erős nyugati állam támogatásával.

Forrás- és irodalomjegyzék

1. Kiadatlan források lelőhelyei

Archives nationales de France, Paris

Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Diplomatikai Fényképgyűjtemény

2. Kiadott források és szakirodalom

Autrand–Bély–Contamine–Lentz

2007 Autrand, Françoise – Bély, Lucien – Contamine, Philippe – Lentz, Thierry: *Histoire de la diplomatie française*. Vol. I. *Du Moyen Âge à l'Empire*. Paris, 2007.

Balogh

1929 Balogh István: *Velencei diplomaták Magyarországról (1500–1526)*. Szeged, 1929.

Bárány

2016 *The Jagiellonians in Europe: Dynastic Diplomacy and Foreign Relations*. Ed.: Bárány, Attila. Debrecen, 2016.

Baumgartner

1996 Baumgartner, Frederic J.: *Louis XII*. Paris, 1996.

⁵⁰ Kubinyi, 1986. 79.

⁵¹ Szydłowiecki, 2004. 245.

⁵² Lásd erről: Bárány, 2016.

Bourilly

1900 Bourilly, Victor-Louis: La première ambassade d'Antonio Rincon en Orient (1522–1523). In: *Revue d'histoire moderne et contemporaine*, 2. (1900) 23–44.

Chroniques de Louis XII

1889–1895 *Chroniques de Louis XII par Jean d'Auton*. I–IV. Ed. Maulde la Clavière, René de. Paris, 1889–1895.

Guicciardini

1990 Guicciardini, Francesco: *Itália története*. Bp., 1990.

Györkös

2013 Györkös Attila: A francia diplomácia és az 1506-os Habsburg–magyar háború. In: *A francia história hazai nagykövete. Ünnepi kötet Papp Imre 65. születésnapjára*. Szerk.: Bárány Attila – Györkös Attila – Pallai László. Debrecen, 2013. 57–66.

2015 Györkös Attila: „Hosszú és érett mérlegelés után beleegyezett a szövetségbe.” Magyar–francia diplomáciai kapcsolatok a késő középkorban (1457–1490). In: *Világtörténet*, 5. (37.) (2015) 1. sz. 61–78.

2016 Györkös Attila: *Reneszánsz utazás. Anna királyné 1502-es fogadtatásának ünnepei Észak-Itáliában és Magyarországon*. Máriabesnyő, 2016. (Scriptores Rerum Hungaricarum, 9.)

2020 Györkös Attila: A dinasztikus politika továbbélése az itáliai háborúk idején. In: *A nemzetközi kapcsolatok története*. Szerk.: Schrek Katalin. Debrecen, 2020. 124–132.

Kosáry

1978 Kosáry Domokos: *Magyar külpolitika Mohács előtt*. Bp., 1978.

Kubinyi

1986 Kubinyi András: A magyar állam belpolitikai helyzete Mohács előtt. In: *Mohács. Tanulmányok a mohácsi csata 450. évfordulója alkalmából*. Szerk.: Ruzsák Lajos – Szakály Ferenc. Bp., 1986. 59–100.

2007a Kubinyi András: Politika és honvédelem a Jagellók Magyarorszáგában. In: Kubinyi András: *Nándorfehérvártól Mohácsig. A Mátyás- és a Jagelló-kor hadtörténete*. Bp., 2007. 216–232. (A Hadtörténeti Intézet és Múzeum Könyvtára.)

2007b Kubinyi András: Magyarország hatalmasai és a török veszély a Jagelló-korban, 1490–1526. In: Kubinyi András: *Nándorfehérvártól Mohácsig. A Mátyás- és a Jagelló-kor hadtörténete*. Bp., 2007. 233–260. (A Hadtörténeti Intézet és Múzeum Könyvtára.)

Lakatos

2011 Lakatos Bálint: Haag, Mrakes, Cuspinianus és Helianus. A német és francia követek tárgyalásai a magyar elittel az 1510-es tatai országgyűlés idején. In: *Komárom-Esztergom Megyei Múzeumok Közleményei*, 17. (2011) 223–238.

2020 Lakatos Bálint: A király diplomatái. Követek és követségek a Jagelló-korban (1490–1526). II. rész. Adattár. In: *Történelmi Szemle*, 62. (2020) 281–362.

Le Fur

2001 Le Fur, Didier: *Louis XII. Un autre César*. Paris, 2001.

Le Roux de Lincy

1860–1861 Le Roux de Lincy, Antoine Jean Victor: *Vie de la reine Anne de Bretagne, femme des rois de France Charles VIII et Louis XII, suivie de lettres inédites et de documents originaux*. I–IV. Paris, 1860–1861.

Léonard

1693 *Recueil des traitez de paix, de trêve, de neutralité, de confederation, d'alliance et de commerce, faits par les rois de France avec tous les princes et potentats de l'Europe et autres depuis pres de trois siècles*. I–VI. Ed. Léonard, Frédéric. Paris, 1693.

Pélissier

1893 Pélissier, Léon-Gabriel: L'ambassade d'Accurse Maynier à Venise (1499). In: *Annales du Midi. Revue archéologique, historique et philologique de la France méridionale*, 5. (1893) 20. sz. 470–486.

Poumarède

2010 Poumarède, Géraud: Le « vilain et sale assassinat » d'Antonio Rincon et Cesare Fregoso (1541). Un incident diplomatique exemplaire? In: *L'incident diplomatique, XVIe–XVIIIe siècle*. Dir.: Bély, Lucien – Poumarède, Géraud. Paris, 2010. 7–44.

Ridley

2002 Ridley, Jasper: *Henry VIII*. London, 2002. [1984.]

Sanuto

1879–1903 *I Diarii di Marino Sanuto (1496–1533)*. I–LVIII. [Vol. VI. 1504, 1 aprile – 1507, 28 febbrajo.] Edd. Fulin, Rinaldo – Stefani, Federico – Barozzi, Niccolò – Berchet, Guglielmo – Allegri, Marco. Venezia, 1879–1903.

Szydłowiecki

2004 *Krzysztof Szydłowiecki kancellár naplója 1523-ból*. S. a. r. Zombori István. Bp., 2004.

Tímár

2021 Tímár Csenge Mária: *A késő középkori magyar diplomácia Antonio Rincón követjelentésének tükrében*. [OTDK-dolgozat. Kézirat.] Debrecen, 2021.

C. Tóth

2012 C. Tóth Norbert: A királyi pár Csehországban (1522–1523). In: *„Köztes-Európa” vonzásában. Ünnepi tanulmányok Font Mária tiszteletére*. Szerk.: Bagi Dániel – Fedeles Tamás – Kiss Gergely. Pécs, 2012. 83–95.

2016 C. Tóth Norbert: A Magyar Királyság 1522. évi költségvetése. In: *Pénz, posztó, piac. Gazdaságtörténeti tanulmányok a magyar középkorról*. Szerk.: Weisz Boglárka. Bp., 2016. 83–148. (Magyar Történelmi Emlékek. Értekezések.)

C. Tóth–Horváth–Neumann–Pálosfalvi

2017 C. Tóth Norbert – Horváth Richárd – Neumann Tibor – Pálosfalvi Tamás: *Magyarország világi archontológiája 1458–1526. I. Főpapok és bárók*. Bp., 2017. (Magyar Történelmi Emlékek. Adattárak.)

ATTILA GYÖRKÖS

FRENCH–HUNGARIAN DIPLOMATIC RELATIONS (1499–1529)

The paper explores the reciprocity of relations between the Kingdoms of France and Hungary, and the possibility of an anti-Habsburg alliance system in the period indicated in the title. It comes to the conclusion that the French were unfamiliar with the region and its peculiarities. For them, the Hungarian Kingdom was only relevant as the member of a wider Central European alliance network, which also included the Polish and Czech monarchies. Consequently, their diplomatic efforts yielded no durable foreign political results in the form of alliance.

CONTENTS

Diplomatic Missions and Alliances: The Kingdom of Hungary and the Holy Roman Empire in the First Half of the Sixteenth Century (Bence Péterfi)	511
--	-----

Studies

Attila Györkös: French–Hungarian Diplomatic Relations (1499–1529)	517
Attila Bárány: Sir Robert Wingfield, Resident Ambassador of Tudor England, the Holy Roman Empire and Hungary (1514–1515)	531
Bálint Lakatos: The Hungarian–Bohemian Mission of an Imperial Ambassador, Andrea dal Burgo (1521–1523)	581
Tibor Monostori: From the Castle of Eger to the Kingdom of Naples: The Release and Services of a Hungarian Galley Slave and His Petition to the Emperor Ferdinand III	629

Book Reviews

Venice on Stormy Waters (1499–1517) (Tamás Kruppa)	639
Armenian Religious Identity and the Churches of Constantinople and Rome (Kornél Nagy)	647
Historiography on the Rus of Kiev and Vladimir–Suzdal (Patrik Dinnyés)	650
Topographies of Tolerance and Intolerance (Péter Balázs)	652
Between Hopes and Dangers (Éva Blénesi)	657

Ára: 600 Ft
Előfizetőknek: 500 Ft

TERJESZTI A MAGYAR POSTA

Előfizethető személyesen a postahelyeken és a kézbesítőknél, vagy a Központi Hírlap Iroda zöldszámán: 06-80/444-444, e-mailen: hirlapelofizetes@posta.hu, faxon: 1-303-3440, vagy levélben a Magyar Posta Zrt. Központi Hírlap Iroda, Budapest 1008 címen.

Számonként megvásárolható a Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézetében (1097 Budapest, Tóth Kálmán utca 4., telefon: 224-6700/4624, 4626 mellék), illetve a Penna Bölcsész Könyvesboltban (1053 Budapest, Magyar utca 40., telefon: 06 30/203-1769).

A Világtörténet 2021-es évfolyamának megjelentetését a Magyar Tudományos Akadémia, a Nemzeti Kulturális Alap és az ELKH Titkársága támogatja

nka
Nemzeti Kulturális Alap

ELKH | Eötvös Loránd
Kutatói Hálózat